

**ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД ПРОФ.ЛАЗАР
ГРУЕВ**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от

Таня Райковска- заместник на председателя и ръководител на Търговска колегия и
Красимир Влахов- заместник на председателя и ръководител на Гражданска колегия

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Ваше разпореждане от 11.02.2013 г. е образувано тълкувателно дело № 4/2013 г. на Гражданска и Търговска колегии на ВКС за приемане на тълкувателно решение по някои въпроси, свързани със заповедното производство. След образуване на тълкувателното дело беше установена противоречива практика на състави на ВКС и по други проблеми на заповедното производство, а именно:

1.Обусловена ли е преценката за допустимостта на отрицателния установителен иск по чл.424 ГПК от значението на твърдените новооткрити обстоятелства или нови писмени доказателства за предмета на влязлата в сила заповед за изпълнение? Според Опр.№ 597 от 17.10.2011 г. по гр.д.№ 538/11 г. на IV г.о., преценката дали твърдените от ищеца доказателства и обстоятелства са нови, дали са от съществено значение за делото и променят ли дължимостта на вземането, е въпрос, по който съдът дължи произнасяне с решението. В същия смисъл е и Опр.№ 591 от 28.06.2012 г. по ч.т.д.№ 772/11 г. на II т.о., в което се приема, че дали изложените в исковата молба по чл.424 ГПК твърдения на ищеца са относими към фактическите признаци, свързани с обстоятелство, имащо правната характеристика на новооткрито, дали попадат в обсега на посочените в чл.424 ГПК по изискуемите се според закона белези- определеност и установеност към конкретен времеви момент, и дали съществува връзка между поддържаното основание за оспорване на вземането и обстоятелствата, на които са изградени решаващите изводи за издаване на заповедта за изпълнение, са въпроси, които подлежат на разглеждане по същество. От друга страна, в Опр.№ 262 от 31.05.2013 г. по ч.гр.д.№ 2375/13 г. на I г.о., макар и поначало да е посочено, че се споделят горните изводи, обективирани в Опр.№ 591 от 28.06.2012 г. на II г.о., са изложени съображения, според които не всяко обстоятелство, което сочи длъжникът в исковата молба, обосновава възможност за оспорване на вземането по реда на чл.424 ГПК. Според възприетото в посоченото определение на I г.о., новите обстоятелства, които дават основание за преразглеждане на въпроса за дължимостта на вземането по реда на чл.424 ГПК, следва да са свързани с фактическата страна на конкретния правен спор, при което преценката, дали се твърдят именно такива новооткрити обстоятелства или нови писмени доказателства, е от обуславящо значение за допустимостта на отрицателния установителен иск, а не за неговата основателност.

2. Какъв е предметът на делото и как се разпределя доказателствената тежест при предявен установителен иск по чл.422 ГПК в хипотезата на издадена заповед за незабавно изпълнение въз основа на запис на заповед?

В практиката на ВКС по въпроса за предмета на делото по чл.422 ГПК в посочената хипотеза са застъпени две становища. Според едното становище, при предявен иск по чл.422 ГПК за установяване на съществуването на вземане по запис на заповед, въз основа на който е издадена заповед за изпълнение по чл.419, т.9 ГПК, съдът следва да разпредели доказателствената тежест съобразно с нормата на чл.154, ал.1 ГПК, като възложи на всяка от страните доказването на фактите, на които са основани твърденията и възраженията ѝ и са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право – за съществуването, респ. за несъществуването на вземането по записа на заповед– Решение № 143/01.02.2013 г. по т.д.№ 870/2011 г. на I т.о. В мотивите на това решение при обосноваването на отговора на поставения правен въпрос е прието за допустимо кредиторът – поемател по записа на заповед и ищец по иска по чл.422 ГПК да въвежда твърдения, че ценната книга е издадена като обезпечение на изпълнението на конкретно каузално правоотношение.

Според второто становище, при предявен пряк или установителен иск по чл.422 ГПК, чл.252 или чл.254 ГПК /отм./, съдът се произнася по въпроса за каузалното правоотношение и връзката му с менителничното вземане само в хипотезите, в които длъжникът – издател чрез възражение по чл.465 ТЗ за недобросъвестност на приносителя на записа на заповед отрече съществуването на конкретно каузално правоотношение между страните и функционалната му обвързаност с менителничния ефект с твърдения, че задължението му по него не е възникнало или е погасено – Решение № 82/10.04.2013 г. по т.д.№ 804/2010 г. на II т.о. В мотивите на решението изрично е прието, че по иска по чл.422 ГПК основанието на оспореното вземане, чието съществуване е предмет на установяване, стои в ценната книга, послужила като документ по чл.417, т.9 ГПК за издаване на заповед за незабавно изпълнение и на изпълнителен лист, като каузалното правоотношение, посочено като причина за издаването на ефекта не става предмет на делото, освен при преминаване към каузален иск, което е допустима само при прекия менителничен иск.

По въпроса за разпределението на доказателствената тежест са застъпени следните становища:

1. В хипотезата на общо оспорване на вземането от длъжника без въвеждане на конкретни възражения за каузално правоотношение между него и кредитора, последният не следва да доказва възникването и съществуването на задължение по каузално правоотношение, станало причина за издаването на записа на заповед. Кредиторът доказва възникването и съществуването на такова задължение само при въведени конкретни възражения от длъжника– Решение № 149/05.11.2010 г. по т.д.№ 49/10 г., I т.о. и др.

2. При направено в производството по иск с правно основание чл.422 ГПК от ответника – длъжник възражение за липса на каузална сделка, поради която е издаден записът на заповед, ищецът следва да посочи каузалното правоотношение, за обезпечаването на изпълнението по което е издаден записът на заповед, и да докаже пораждането на задължението по каузалното правоотношение, а ответникът погасяването му- Решение № 102/25.07.11 г. по т.д.№ 672/10г., II т.о.

3. Независимо коя от страните е въвела каузалните правоотношения в спорния предмет на делото, ищецът по иска по чл.422 ГПК носи тежестта да докаже валидното възникване и съществуване на заявеното в заповедното производство парично вземане, а ответникът – неговото погасяване – Решение № 105/03.07.2012 г. по т.д.№ 564/2011 г., II т.о.

4. Всяка от страните доказва фактите, на които са основани твърденията и възраженията ѝ и са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право– за

съществуването, респ. за несъществуването на вземането по запис на заповед – Решение № 143/01.02.2013 г. по т.д.№ 870/2011 г., I т.о.

С оглед горното, предоставяме на Вашата преценка дали в изпълнение на правомощията Ви по чл.125 във връзка с чл.124, ал.1 ЗСВ да предложите на Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии на ВКС да се произнесе с тълкувателно решение по посочените въпроси, с които да се допълни предмета на тълкувателно дело № 4/2013 г.

**ЗАМЕСТНИК НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ И
РЪКОВОДИТЕЛ НА ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ:**

/ТАНЯ РАЙКОВСКА/

**ЗАМЕСТНИК НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ И
РЪКОВОДИТЕЛ НА ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ:**

/КРАСИМИР ВЛАХОВ/